

MİLLÎ SAVUNMA VE YABANCI DİL

Yazar :Yrd.Doç.Dr.Öğ.Yb. Ali IŞIK*

Öz

Millî savunma, yalnızca silahlı mücadeleyi değil, politikayı, ekonomiyi, bilim ve teknolojiyi, diplomasiyi içine alan geniş bir kavramdır. Savaş ve barış zamanında istihbarat çalışmalarını yürütmek, kitleleri doğru bilgilendirmek ve etkilemek, bilgi toplamak ve yaymak, uluslararası ortamlarda ülke tezlerini ve çıkarlarını savunmak ve kamuoyu oluşturmak, kitleleri etkilemek, ekonomik ve siyasi bağımsızlığı sürdürmek için bilgi ve teknoloji aktarımı sağlayarak çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak gibi hususlar da millî savunma kavramı içinde yer alır. Bütün bu faaliyetlerin yerine getirilmesinde ise yabancı dil önemli araçlardan birisidir. Ayrıca, küreselleşme ile birlikte artık birçok ülke ile komşu olunduğu da göz önüne alındığında, millî savunmaya yönelik çalışmalarda başka ülke ya da ülkelerle iletişim söz konusu olacaktır. Diğer ülkelerle sürdürülecek ilişkilerde de bir iletişim aracına yani yabancı dile ihtiyaç duyulacaktır. Bu çalışmada, ülke çıkarları için yabancı dil bilmenin önemi vurgulanarak yabancı dil ile millî savunma arasındaki bağ irdelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Millî Savunma, Yabancı Dil

NATIONAL DEFENSE AND FOREIGN LANGUAGE

Abstract

National security is a broad term encompassing not only military intervention but politics, economy, science and technology, and diplomacy, as well as for gathering intelligence, affecting (shaping) public opinion, protecting national interests in the international arena, and technology transfer. For all these tasks foreign language is an indispensable means. Especially in today's global world foreign language plays a major role for international relations. To maintain sound communication with other nations, a foreign language is needed. In this paper, the role of foreign language with respect to national security is discussed.

Key Words: National Security, Foreign Language

1. GİRİŞ

Yabancı dil öğrenimi giderek küçülen dünyamızda her alanda büyük bir gereksinim hâline gelmiştir. Devletler arasındaki ticari, diplomatik, politik, bilimsel her türlü ilişkinin etkili sürdürülmesi ve ülke çıkarlarının korunması, kullanılan iletişim dilinin en üst düzeyde kullanılması ile mümkündür. Bu durumda, yabancı dil bilgisi uluslararası ortamda istenilen sonuçları elde etmek için önemli bir araç

---

* Yrd.Doç.Dr. Ali IŞIK, Kara Harp Okulu Dekanlığı

olmaktadır. Askerî açıdan, silahlı kuvvetlerin yurt içi ve dışındaki görevlerini yerine getirebilmesi için yabancı dil bilgisi giderek artan bir öneme sahiptir. Günümüzde askerler diplomatlar gibi barışın tesisi, korunması, insani yardım faaliyetleri gibi bir çok uluslararası görevi yürütmektedirler. Savaşlar ve çatışmalar ise daha küçük çaplı ve bölgesel nitelikte olup, çok uluslu güçlerle veya koalisyon güçleri ile birlikte yürütülmektedir. Bütün bu görevlerde değişik ülke birlikleri arasındaki ortak dil ve bulunulan ortamda kullanılan yerel dil, başarı oranını doğrudan etkilemektedir. Özellikle İngilizce, askerî görevler açısından öne çıkmaktadır. BM, AGİT, NATO, Avrupa Kolordusu gibi uluslararası kuruluşlar tarafından yürütülen askerî faaliyetlerde kullanılan ortak dil İngilizce'dir. Ayrıca, birçok yeni savunma/silah sistemlerinin kullanım/bakım kitapçıklarının İngilizce olarak hazırlandığı görülmektedir. Yine bu sistemleri üreten firmaların yaptıkları tanıtım eğitimleri de İngilizce olarak verilmektedir. Bunlara ek olarak, yurt dışı daimi görevler, yurt dışı geçici görevler, yurtdışı eğitim, yurtdışı mezuniyet sonrası eğitim ve uluslararası faaliyetlerde yabancı personel ve heyetler ile bulunulan ortamlarda, hem görevin yerine getirilmesi hem de ülke tezlerinin savunulması ve menfaatlerinin korunmasında İngilizce bilgisi en az konu (alan) bilgisi kadar gereklidir. Ayrıca, çağın gerisinde kalmamak için teknolojik gelişmelerin takip edilmesi ve ülkeye aktarımı için yabancı dil, özellikle İngilizce hayati önem taşımaktadır. Sonuç olarak, askerî nedenler, uluslararası ilişkiler ve diplomasi, uluslararası ticaret ve ekonomik ilişkiler, bilişim, iletişim ve internet, bilim/teknoloji ve bilimsel yayınlar dikkate alındığında, yabancı dil bilmenin, özellikle de iyi derecede İngilizce bilmenin ülke güvenliği için önemi ortaya çıkmaktadır.

Ülke savunmasına yabancı dil bilgisinin katkısı, askerî, özel görevler, uluslararası ilişkiler, uluslararası ekonomi, bilişim, bilim/teknoloji ve bilimsel yayınlar, eğitim/öğretim ve insanların tutumu açılarından incelenecektir.

2. ASKERÎ NEDENLER

Millî menfaatlerin korunmasında yabancı dil bilgisi artık lüks olmaktan çıktığı gibi zorunluluk halini almıştır. Askerî nedenlerle yabancı dil bilgisi gerektiren görevler, karargah görevleri, uluslararası iş birliği görevleri, yabancı ülke personeliyle gerçekleştirilen ortak

operasyonlar ve tatbikatlar, tercümanlık görevleri, çeviri görevleri, yurt dışı kursları, mezuniyet sonrası eğitim başlıkları altında incelenecektir. Bu görevler incelendiğinde, ülkenin temsil edilmesini içeren görevlerin yerine getirilmesi ve ülke menfaatleri için iyi derecede yabancı dil bilmenin millî bir görev olduğu sonucu kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

TSK ile ilişki içinde bulunan yabancı ülkelere, ticari ataşelerin yanı sıra askerî ataşeler de gönderilmektedir. Burada maksat hem o ülke içinde gerçekleşen ve ülke menfaatlerini yakından ilgilendiren konuları hem de askerî alandaki gelişmeleri yakından takip edebilmektir. Bunun yanı sıra, NATO üyesi olan ülkelerin, NATO karargâhlarında daimi temsilcileri bulunmaktadır. Soğuk Savaş sonrası Soğuk Savaş öncesine göre NATO görevleri açısından daha fazla çeşitlilik göstermektedir ve Türkiye bu görevlerde yer almaktadır. Soğuk Savaş'ın sona ermesinden beri silahlı kuvvetlerde de dil eğitimi (özellikle İngilizce) giderek daha önemli hâle gelmiştir. Bunu özellikle bir yandan artan sayılardaki barışa destek operasyonları, diğer yandan İttifak'ın genişlemesi ve ortaklıkların gelişmesine bağlı olarak NATO'da gözlemlemek mümkündür. "*Ortak bir dil*" ülkelerin NATO görevlerine ve İttifak faaliyetlerine katılabilmeleri için gerekli olduğundan dil eğitimi NATO için önemli bir konudur. Bunun için dil becerileri (gerek Müttefik gerek Ortak ülkelerde) öncelikle ulusal bir sorumluluktur (Crossey, 2005). Bu nedenle, hem görevin yerine getirilmesi ve ülkelerin iyi temsil edilmesi hem de ülke çıkarlarının korunması ve tezlerin savunulması için yabancı dile gereken önem verilmelidir. Bu görevlere ek olarak, Dünyanın güvenlik ortamında meydana gelen değişikliklere paralel olarak ülkeler arasındaki iş birliğinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler son yıllarda sürekli gelişme ve artış göstermektedir. Bu sebeple yabancı dilin önemi de her geçen gün bir kat daha artmaktadır.

Yukarıda belirtilen yabancı dil bilgisi gerektiren askerî görevler göz önüne alındığında, etkili iletişim için yabancı dilin ne kadar önemli olduğu açıkça görülmektedir. Yeterli ve etkili iletişim özellikle barışa destek operasyonlarında son derece önemlidir, zira yabancı dil yetersizliğinden doğacak bir yanlış anlama hatalara, başarısızlığa, ülkeler arası ilişkilerin bozulmasına, daha da kötüsü zayiata neden olabilir. Yanlış anlama sonucu askerlerin son derece utandırıcı ve hatta tehlikeli durumlara düştüğü hikâyeler anlatılmaktadır. Ayrıca, yabancı

dil problemleri bu görevlerde üst düzey verimliliği elde etmeye engel olmaktadır. Örneğin, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin katıldığı Kore Savaşı'nda, yabancı dil ile ilgili sorunlar daha askerlerimizin Amerikan gemilerine binmeleriyle başlamıştır. Ortak bir iletişim dili olmadığından, kalınacak yerler, özlük hakları, karşılıklı beklentiler konusunda iletişim kurulamamış ve her iki taraf da zorluk yaşamıştır. Yine benzer problemler Kore topraklarında da devam etmiş, birliklerimiz beraber çalıştığı diğer ülke askerleriyle ve özellikle de en çok etkileşim içinde oldukları Amerikalılarla emir-komuta, özlük hakları harekât planlaması ve uygulamasında sorunlar yaşamışlardır. Benzer şekilde, İngiliz Kültür Heyeti, Barışı Koruma İngilizce Projesi kapsamında, NATO Karargâhı'nda çeşitli görevlerde çalışan personel arasında yaptığı bir araştırmada, ana dilleri İngilizce olmayan delegasyonların yabancı dil eksikliği yüzünden dezavantajlı duruma düştüklerini belirlemişlerdir. Örneğin, yazma becerisi ile ilgili İngiliz Kültür Heyeti'nin yaptığı araştırma, Avrupa Müttefik Kuvvetler Karargâhı'nda (SHAPE) yazışmalarının çoğunun notlar, kısa bilgilendirmeler ve elektronik iletiler gibi kısa metinlerden oluştuğunu göstermiştir. Oysa ana dili İngilizce olmayan personelin bu tür bir uygulamaya hazırlıklı olmadıklarından, yazma konusunda sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, konuşma becerisi açısından istenen, genellikle telefon görüşmeleri yapabilme, toplantı düzenleme ve toplantılara katılma konularında da ana dili İngilizce olmayan personelin sorunları olduğu sonucuna varılmıştır (Crossey, 2005).

İngiliz Kültür Heyeti'nin araştırma sonunda ulaştığı bir başka sonuç da, yabancı dil bilgisinden kaynaklanan eksikliklerin, personelin alacağı görevler, görevlerdeki etkinliği ve temsil yeteneği konularında olumsuzluklar oluşturduğudur. Örneğin, önemli görevler için çalışma grupları oluşturulacağı veya belirli kişilere zor görevler verileceği zamanlarda ana dilin İngilizce olması tercih nedeni olmaktadır. Bu durumda ana dili İngilizce olmayanların önemli görevlerde yer almama ve kendileri dışlanmış hissetmeleri ihtimali artmaktadır. Ayrıca, ana dili İngilizce olmayan üst düzey görevliler, delegasyonlarında daha genç personel tarafından İngilizce olarak hazırlanmış bir çalışmayı tam olarak anlamadan başka yerlere gönderebilmekte ve böylece ana dili İngilizce olanlar nezdinde gruplarının saygınlığını yitirmesine neden

olabilmektedirler. Yabancı dil bilgisi yetersizliğinden dolayı daha başka problemler de yaşanmaktadır. Bazı yüksek düzeyli görevlere, aslında gerektiği hâlde, yabancı dil yetkinliği şartının konmamış olması nedeniyle yabancı dil bilgisi zayıf olan üst düzeyli kişiler getirilebilmektedir. Bazen de sadece yabancı dil bildikleri için aslında bu tür görevleri yapamayacak kişilerin bu tür görevlere atanabildiği görülmektedir. Bu da NATO'ya katılım aşamasındaki ülkelerin yüksek nitelikli personeli arasında moral bozukluğuna yol açmıştır (Crossey, 2005). İngilizce bilgisindeki belirgin eksiklikler, uluslararası görevler için nitelikli personel bulunmasında problemler yaratmakta ve bu tür görevlerde ulusal delegasyonların temsil yeteneğini azaltmakta ve ülke menfaatlerinin korunması konusunda sorunlara neden olmaktadır.

Sonuç olarak, ülkelerini temsil etmek üzere uluslararası karargâhlar ve operasyonlarda görev alan personelin, görevdeki başarısı ve diğer ülke mensupları üzerinde olumlu etkiler yaratması yabancı dil bilgisi ile doğrudan ilişkilidir. Her personel kendi ülkesinin temsilcisidir ve eylemleri diğer ülke personeli tarafından ordusu hakkında bir görüş oluşturma ve tutum geliştirmeye yol açmaktadır. Unutulmamalıdır ki, bir ordunun imkân ve kabiliyetleri konusunda oluşan görüşler, olumlu ya da olumsuz yönde diğer ülkelerin tavrını belirleyecektir. Dostlar üzerinde güven, olumsuz niyetleri olanlar için ise çekince oluşturmak mümkün olacak ve onların üzerinde psikolojik bir etki yaratılarak, ülke çıkarlarının korunması desteklenebilecektir. Böylece, barış zamanında uluslararası ortamda sözünü kabul ettirme konusunda avantajlar elde edilebilecektir. Bu nedenle, uluslararası ortamlarda görev yapan personelin gerekli tüm yabancı dil becerilerine sahip olmaları, temsil yeteneği, ülke çıkarlarının korunması, ülkenin tanıtımı ve tezlerinin savunulması açısından büyük önem taşımaktadır.

3. ÖZEL GÖREVLER

Dilin savaşlarda da ne kadar önemli bir silah olabileceği, ülke çıkarları açısından dikkat edilmesi gereken önemli bir konudur. Düşman gerisine sızma, istihbarat toplama, istihbaratı önleme, yanlış bilgi yayma, düşmanın moralini olumsuz yönde etkileme, iletişim gibi hususlarda da yabancı dilin yadsınamaz bir rolü vardır. Yakın tarihimizde bunun en iyi örneklerinden birini İngiliz Kemal lakaplı Ahmet Esat Tomruk vermiştir. Çok iyi İngilizce, Fransızca, İtalyanca,

Rumca bildiği için Teşkilat-ı Mahsusa'ya üye olmuştur. Çanakkale Savaşları sırasında, İngiliz casusu Lawrens'ı izlemiş, Kutulammare'de esir düşen İngiliz General Towshend'in yanına hapsedilerek ondan bilgiler almaya çalışmıştır. Millî Mücadele sırasında Genelkurmay İstihbarat Şubesi'nde görevlendirilmiştir. Yunan ordusu karargâhına girip gerekli bilgileri ve belgeleri toplamakla görevlendirilmiştir. Görevine Rodos'a giderek başlamıştır. Burada kendini Amerikalı gazeteci olarak tanıtıp, İzmir'e gelmiştir. İzmir'de zengin bir Amerikalı olarak yaşamış ve gece hayatının vazgeçilmez isimleri arasında yer almıştır. Bu şekilde üst düzey Yunan subaylarıyla samimiyetini arttırmış; hatta onların en gizli toplantılarına dahi katılmıştır. Yunan Ordusu Başkomutanı Papulas ile de gazeteci kimliğiyle mülakat yapmış, Yunan kralının Anadolu'ya yapacağı ziyareti takip edecek gazeteciler arasında yer almıştır. Görevi sırasında Yunan Ordusu ve planları ile ilgili bilgileri Ankara'ya ulaştırarak, bir yerde Ankara'nın gözü kulağı olmuş ve Yunanlılara karşı yapılacak muharebe planlarına önemli katkılar sağlamıştır (http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0ngiliz_Kemal).

Yabancı dilin savaşta ne kadar etkin bir silah olarak kullanılabileceği konusunda dikkati çeken diğer bir örnek de 2'nci Dünya Savaşı sırasında Alman Özel Kuvvetleri subayı Otto Skorzeny'nin faaliyetleridir. 16 Aralık 1944-25 Ocak 1945 tarihleri arasında cereyan eden Bulge Muharebeleri sırasında Amerikan üniforması ve teçizatı ile donatılmış, Amerikan araçlarına sahip çok iyi İngilizce konuşan 2000 asker ile birlikte Amerikan hatlarına sızmıştır. Bu Alman askerleri Amerikalı askerlerden ayırt edilemediğinden, cephe içinde kaos ve gerilim yaşanmıştır. Amerikalılar aralarında Amerikan askerî görünümlü Alman askerleri (casusları) olduğundan artık birbirlerinden şüphe eder hâle gelmişlerdir. Birbirlerinden emin olmak için Amerika'daki en son olayları, maçların sonuçlarını sorarak karşıdakilerin gerçek Amerikalı mı yoksa Alman mı olduğunu bulmaya çalışmışlardır. Bu sırada Alman askerleri Skorzeny liderliğindeki bu grubun asıl hedefinin Paris'e gidip Müttefiklerin komutanı Eisenhower'a suikast yapacaklarını yaymışlar, bunun üzerine 1944'ün yılbaşı haftasında Eisenhower dışarıya çıkamamıştır. Ayrıca, Alman Askerleri Amerikan safları arasında Amerikan inzibatları (MP) gibi davranıp, Amerikan birliklerini yanlış hedeflere, yerlere

yönlendirmişlerdir. Bunun yanında, yollardaki yön gösteren levhaları değiştirerek, yanlış yerleri işaret ederek, yine Amerikan birlikleri arasında panik ve kaos yaşanmasını sağlamış, iletişim hatlarını sabote etmiş ve Amerikan ilerleyişini sekteye uğratmışlardır. Ayrıca bu grup, sabotaj ve saldırılarla Amerikalıların korkusu hâline gelmiştir. Amerikalılar her an bu gruptan biriyle karşılaşabilecekleri endişesi ile birbirinden şüphe etmeye başlamış, güvensizlik ve korku içinde yaşamışlardır (<http://homepages.ius.edu/RVEST/SkorzenyDr2.htm>). Böylece, yabancı dilin nasıl etkili bir silah olduğu en iyi şekilde kanıtlanmıştır.

Amerikalılar da 1'nci ve 2'nci Dünya Savaşlarında dili çok etkili bir araç olarak kullanmışlardır. 1'nci Dünya Savaşı'nda Almanlar Müttefiklerin bütün iletişim şifrelerini çözmüşlerdir. Bunun üzerine bir Kızılderili dili olan Choctaw muhabere aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Almanlar bu dili anlayamamış ve Müttefikler rahatça muhabere faaliyetlerini yürütmüşlerdir. Bu dil Fransa'da Meuse-Argonne seferinde önemli savaşların kazanılmasında çok önemli bir rol oynamıştır. Aynı sorunu tekrar yaşamak istemeyen Almanlar,1930'lu yıllarda birçok Alman ajanını antropolog ve araştırmacı adı altında Kızılderililer arasına göndermiş ve onların dillerini öğrenmeye çalışmışlardır. Ayrıca, bu ajanlar, Kızılderilileri bundan sonra çıkabilecek bir savaşa katılmamaları konusunda ikna etmeye çalışarak, Kızılderili dillerinin savaşlarda belirleyici olmasının baştan önüne geçmeye çalışmışlardır. Fakat 2'nci Dünya Savaşı sırasında da birçok Kızılderili Amerikan Ordusu'na katılmıştır. Amerikalılar yine bu savaşta da dili çok etkili bir silah olarak kullanmışlardır (http://www.shsu.edu/~his_ncp/NAWWII.html). Hopi, Choctaw, Comanche, Kiowa, Winnebago, Seminole, Navajo ve Cherokee dillerini muharebede gizli şifre olarak kullanmışlar ve bu şifreler, düşmanları tarafından asla çözülememiştir. Örneğin Amerikalılar Midway Savaşı öncesi Japonların muhabere şifrelerini çözmüşlerdir. Japonlar ise Kızılderili dillerden oluşan şifreyi bir türlü kıramamışlardır. Bu da Amerikalıların muhaberede üstünlüğü ele geçirmelerine neden olmuştur. Örneğin, Amerikan deniz piyadeleri Navajo dilini muhabere için kullanmışlardır. Japonlar bu dili bilmedikleri için, muhabereyi asla çözememişler ve Amerikalılar da büyük bir güven içerisinde iletişim

kurarak, planlarını uygulamış ve Japonları çaresiz bırakmışlardır (<http://www.oklachahta.org/code%20talkers.htm>). Bu örneklerle, yabancı dilin bir savaşın akışını nasıl değiştirebileceği ve dolayısıyla yabancı dilin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

4. ULUSAL GÜVENLİK

Millî menfaatlerin korunması amacıyla bilgi toplamak, Dünya kamuoyunu etkilemek ve istenen düşünce ve davranışların oluşmasını sağlamak için psikolojik, askerî, ekonomik ve ideolojik faaliyetlerin yürütülmesi gerekir. Bu faaliyetleri yürütebilmek için hedef kitlenin dilini bilmek kaçınılmazdır (Bıçaksız, 2003) . Örneğin , bizzat ABD Başkanı ve savunma bakanı bu ulusal güvenlik açısından yabancı dil eğitiminin ön plana çıkarmışlardır. Askerlerin, diplomatların ve istihbaratçıların hem ülke güvenliği için hem de ABD'nin dünya kamuoyunda küresel imajının düzeltilmesi için yabancı dil eğitiminin önemini vurgulamışlar ve bu olayı bir devlet politikası hâline getirmişlerdir. (Graham, 2006; *Foreign Language Annals*, 2005). Ayrıca, ABD Dışişleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, Silahlı Kuvvetleri, FBI ve CIA gibi kamu kurumları, tüm milletlerin İngilizce öğrenmeye gayret ettiği bir ortamda, diğer milletlerin dillerini öğrenmek için büyük maliyetleri üstlenmektedirler (Army Times, 2000). 2002 mali yılında ABD Kara Kuvvetleri yaklaşık 15,000 kadroyu “lisan yetkinliği gerektiren” kadro olarak belirlemiştir. Bu kadrolar toplam 62 dili kapsayan bir yelpaze içindedir. Kara Kuvvetleri, belirli dillerde yetkinliğe sahip personel için aylık 50 ila 300 dolar arasında teşvik ödemektedir. 2001 mali yılında bu teşviklerin toplamı 6.5 milyon doları bulmuştur. Kongre 1 Ekim 1999'dan itibaren yabancı dil teşvik ödeneğini ayda 300 dolara kadar yükseltmiştir. Daha önceki teşvik, dil yetkinliğine bağlı olarak 50-100 dolar arasındaydı (Army Times, 2000).

ABD Dışişleri Bakanlığı üst düzey yetkilisi Marc Grossman Senato Dışişleri Komitesinde yaptığı konuşmada (Grossman, 2000):

“Amerika'nın diplomatları, ülkemizin birinci savunma hattıdır. Uçaklar, tanklar ve gemiler silahlı kuvvetlerimizin hazırlık seviyesi için ne kadar önemli ise, iyi lisan becerileri de diplomatlarımızın görevlerini yapmaları için vazgeçilmez önemdedir. Yurt dışında etkili diplomatik

temsil olmadığı zaman, ulusumuza daha yüksek maliyete neden olabilecek askerî çatışma riski ile karşı karşıya kalırız” demiştir.

Grossman sunuşunun devamında, “göreve giden büyükelçilerimize kişisel olarak lisan eğitimi veriyoruz. Örneğin, Tacikistan’a gönderdiğimiz büyükelçimiz geçenlerde Tacik ulusal bayramında meclise Tacik dilinde hitap etti, öte yandan Rus ve İran elçileri ise kendi dillerinde konuştular. Bu bizim Tacik bağımsızlığına ve demokratikleşmesine desteğimizi vurgulamıştır. Bunun gibi birçok örnek vardır. Finlandiya, Yunanistan, Türkiye, Letonya, Ermenistan gibi birçok ülkede büyükelçilerimizin yerel dili konuşma yetenekleri üzerinde yerel basında oldukça olumlu haberler çıkmaktadır.”

Grossman sunuşunun bitiş bölümünde, Dışişleri mensuplarının lisan yetenekleriyle gurur duyduklarını ancak düzeylerin yükseltilmesinin zorunlu olduğunu vurgulamıştır. Yabancı dillere hâkim personel sayısının azlığından bahisle, “ulusal güvenlik bakımından bir tür diplomatik hazırlık krizi ile karşı karşıyayız” demiştir. Lisan yeteneklerini yükseltecek tedbirler alınmaması hâlinde doğabilecek sonuçlar arasında “uluslararası terörizm ve uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelede zafiyet”i de saymıştır.

İkinci örnek, Uluslararası İlişkiler ve Ticaret Direktörü Susan S. Westin’in Senato Uluslararası Güvenlik Alt Komitesinde yaptığı sunuştur (Westin 2002). Westin:

“Son on yıl içinde küreselleşmenin artması ve değişen güvenlik ortamında Federal kuruluşların yabancı dil ihtiyaçları önemli ölçüde artmıştır. Geleneksel diplomatik çabalar, askerî ve barış gücü görevleri, istihbarat toplama, terörizmle mücadele ve uluslararası ticareti desteklemek için yabancı dil becerilerine ihtiyaç artmaktadır.”

Yabancı dilin önemini göstermek amacıyla, ABD’nin yabancı dil eğitimi ile ilgili yaptığı diğer bazı faaliyetler için, aşağıdaki örnekler verilebilir: Amerikan Kara Kuvvetleri sekreteri Harvey, diğer dünya dillerinin öğretildiği Amerikan Savunma Dil Enstitüsü’nün her geçen gün ülke savunmasına katkısının artarak devam ettiğini belirtmiştir. Özellikle, 11 Eylül’den sonra, güvenlik kavramının daha farklı bir şekil aldığı, bu nedenle Savunma Dil Enstitüsü’nün ülke savunması için çok önemli bir görevi üstlendiğini söylemiştir (Army Times, 2006). Benzer

şekilde, Amerikan Eğitim ve Doktrin Komutanı General Wallace, sınıfi ne olursa olsun daha fazla askere yabancı dil eğitimi verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Wallace, en iyi istihbaratın gelişmiş sistemlerden ve cihazlardan daha çok, sokakta bulunan askerler tarafından sokakta toplandığına dikkati çekerek, bir yabancı dil öğrenildiğinde, onun kültürünün de öğrenildiğini, bu şekilde bir taşla iki kuş vurularak, ordunun amacına hizmet edildiğini belirtmiştir (Cox, 2005). Benzer şekilde, ABD Genel Muhasebe Ofisi Müdürlerinden Joseph A. Christoff Kongre'ye 31 Ocak 2002'de sunduğu raporda, başta Silahlı Kuvvetler olmak üzere kamu kurumlarında lisan becerilerinin durumunu ve ihtiyaçları vurgulamaktadır (Christoff, 2002). Bu raporda, önceki iki sunuma ilave olarak, şu hususlar bulunmaktadır:

“Personel Yönetim Ofisi ve Genel Muhasebe Ofisi [ki bu ofisler, kamu personel yönetimi ve kamu muhasebesi alanında en yüksek düzeydeki kamu kurumlarıdır], ortaklaşa geliştirdikleri eylem planında mevcut ve gelecekte olacağı tahmin edilen yabancı dil yetersizliklerini gidermek için stratejileri, performans ölçülerini, sorumlu makamları ve ihtiyaç duyulan kaynakları tanımlamaktadır.

“Yetmişten fazla kamu kurumunun yabancı dil gereksinimleri olmakla birlikte, en büyük programlar Kara Kuvvetleri, Dışişleri Bakanlığı, Merkezî Haberalma Örgütü ve Federal Araştırma Bürosunda bulunmaktadır. Bu dört kuruluşta toplam 20.000 kadar kadro için yetkin yabancı dil becerisi zorunludur.”

Özel görevlere yönelik yabancı dil planlama çalışmaları özenle yapılmaktadır. Pentagon savunma ve istihbarat amaçlarına hizmet edecek, sivil dilbilimcilerden oluşan yabancı dil birimi oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu birimde en az 1000 dilbilimcinin yer alması planlanmaktadır (McMichael, 2007). Yine Amerikan Kara Kuvvetleri yabancı dilin artan önemine binaen 2009 yılı için yabancı ülke kültür ve dillerini öğretecek personel sayısını %30 artırmaya karar vermiştir. Böylelikle, artan yabancı dil ihtiyacının karşılanabileceği hesaplanmaktadır (Cavallaro, 2006).

Özel görevler için yabancı dilin önemini daha fazla hissetmeye başlayan ABD, yabancı dil çalışmaları için ciddi maddi kaynak ayırmaktadır. Amerikan ordusunda yabancı dil tazminatı, 300 dolardan

aktif görevde olan personel için ayda 1000 dolara, yedekler için de 500 dolara yükseltilmiştir. Bu amaçla, 2007 yılı bütçesinden yabancı dil tazminatı olarak 60.9 milyon dolar ayrılması istenmiştir. 2007-2011 yılları arasında ise yabancı dil eğitim harcamaları için 750 milyon dolar ayrılmıştır (Lubold, 2006). Yabancı dilleri A, B ve C kategorilerine ayırarak, hangi yabancı dillerin öncelikli oldukları belirlenmiş ve bunu yayımlayarak ve bu dilleri bilenler için dil tazminatı ödeyerek maddi güdüleme de sağlanmıştır (Tice, 2006). Bu liste incelendiğinde, listede 345 dil ve lehçenin olduğu görülecektir (bakınız EK-A). Listede bazı topluluklar tarafından kullanılan Maya, Breton gibi yöresel diller dahi yer almaktadır (Army Times, 2006).

Amerikan Ordusu sadece maddi boyutta personeli yabancı dile özendirmeyle yetinmemiş, her koşulda ve mekânda personelin yabancı dil öğrenmesine fırsat yaratmak amacıyla, Rosetta Stone Yabancı Dil Programı ile 2005 yılında bir anlaşma yapmış ve web-tabanlı yabancı dil programını ücretsiz olarak, personelin hizmetine sunmuştur. 30 farklı dilde 2600 web-tabanlı dersten oluşan programa 2006 yılı içinde 66,000'in üzerinde Kara Kuvvetleri personeli kayıt yaptırmıştır (Tice, 2006)

Yukarıdaki alıntılar, ülke savunması ve millî menfaatlerin korunması için yabancı dil bilgisinin ciddiyetle ele alınıp planlanması gerektiğini çarpıcı bir şekilde örneklemektedir. Diğer ülkeler ile ilişkiler, ister hasmane ister dostane olsun bu ilişkileri sağlıklı ve etkin şekilde yürütebilmek, onların dillerini profesyonel çalışma düzeyinde bilen personelin bulunması ile mümkün olacaktır. Ayrıca, bugünün askerleri bir yandan savaş için hazırlanırken, bir yandan da barışın elçileri olma durumundadırlar. Ancak, bu görevi yerine getirebilmek için, ilişkide bulunulan halkların yerel dilini bilen, diplomasi, küresel ekonomi, jeopolitik ve dünya tarihi konularında eğitim almış kişilere ihtiyaç vardır (Jones, 1998).

Türkiye açısından da, yabancı dilin önemi diğer ülkelerden farklı değildir. Ülkemiz kurulduğu günden itibaren pek çok şekilde zayıflatılmak, yıpratılmak ve mümkünse her alanda güçsüz bırakılmak çabalarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bunu isteyen kesimler ellerine geçen fırsatları değerlendirmek için ülke menfaatlerine zarar veren konuları sürekli gündemde tutmaktan geri kalmamışlardır ve bunun için her

yolu denemektedirler. Uluslararası platformda Türkiye'nin saygınlığına zarar veren konularda yeterli bilgiye sahip olunması zorunlu hâle gelmiştir. Örneğin, Afganistan'da barış gücü kapsamında görev yapan bir Türk subayına Avrupalı bir subayın "PKK mensupları bizim ülkemizde basın bildirimleri dağıtarak ve yayınlar yaparak haklı bir mücadele verdikleri konusunda halkımızı inandırmaya çalışıyor ve bu konuda da başarısız sayılamazlar" demesi üzerine subayımız, PKK'nın aslında bir terör örgütü olduğunu ve yaptığı katliamları anlatmış ve böylece birçok ulustan personelin bulunduğu bir yerde ulusal menfaatimizi ilgilendiren bir konuyu başarılı bir şekilde savunmuştur (Güler ve diğerleri, 2006). 1915 olayları, Kıbrıs sorunu, PKK, Ege sorunu gibi sorunlar uluslararası alanda Türkiye'yi rahatsız eden temel birkaç konudur. Bu tür konularla karşılaşılabilceği ihtimalini göz önünde bulundurarak; en azından dünya kamuoyuna haklı davaları anlatabilmek, onların desteğini sağlamak ve ülke menfaatlerini savunmak ancak yeterli yabancı dil bilgisine sahip olunması ile mümkün olacaktır.

5. KÜRESEL ORTAK DİL

Voyager uzay aracı, olası uzaylı varlıklara kayıtlı mesaj taşıırken, ana mesaj İngilizce olarak gönderilmiştir (Pennycook, 1989; 1996). Bu mesaj bile artık İngilizce'nin dünyanın ortak dili olmak gibi bir rolü üstlendiğini göstermektedir. İngilizce teknoloji, uluslararası ticaret, akademik çalışmalar ve uluslararası ilişkilerde temel araç olmuştur (Jenkins, 2006). İngilizce'nin Dünya'da iletişim dili olarak önemi gün geçtikçe artmaktadır. İstatistikler, İngilizce dilini ikinci dil olarak konuşanların sayısının anadil olarak konuşanları geçtiğini göstermektedir. Bu yüzden dünyada bilim dilinin %70'i, haberleşme dilinin %80'i ve İnternet dilinin %90'ı İngilizce olarak yapılmaktadır (Krashen, 2003). Sonuç olarak dünyayı takip edebilmek, sonsuz bilgiye sahip olan internette kaybolmadan aradığımız bulabilmek ve yeni dünyada yer almak için yeterli seviyede İngilizce'ye ihtiyaç vardır (Bıçaksız, 2003).

a. Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi

Uluslararası ilişkileri sürdürmek için muhatap ülkelerle ortak bir dilin paylaşılması gerekmektedir. Günümüzde bu ortak dil İngilizce'dir.

İngilizce dünyanın her tarafına öyle bir güç ile girmiş durumdadır ki şu an bu dil bu coğrafyanın en güçlü iletişim aracı olmuştur (Bıçaksız, 2003). Çok sayıda teknoloji, bilim, moda, müzik, kültür, güzel sanatlar, ekonomi, ticaret, politika ve spor ile ilgili yenilikler ya İngilizce konuşan ülkelerde doğmaktadır ya da İngilizce olarak dünyaya yayılmaktadır. Bunlar da İngilizce'nin gücünü kat kat artırarak onun küresel dil olmasını desteklemektedir. (Christian Science Monitor, 1998).

Uluslararası ortamlarda İngilizce'nin oynadığı ortak dil rolünü bir çok örnekte görmek mümkündür: Birleşmiş Milletler'de kullanılan ortak dil İngilizcedir. Herhangi bir uluslararası ilişkide taraflar birbirlerinin dillerini bilmiyorlarsa ve doğrudan bir iletişim kurmak istiyorlarsa, yine İngilizce seçeneği karşılırlarına çıkacaktır (Bıçaksız, 2003). İngiltere 1973'te Avrupa Ortak Pazarına (şimdi Avrupa Birliği) katılmadan önce kulübün tek resmî dili Fransızca idi. Şimdi artık İngilizce AB'nin hâkim dilidir. Avrupa Komisyonunun 11 resmî dili olmasına rağmen, geleneksel olarak Fransızca konuşan bürokrasi bile çalışma lisanı olarak İngilizce'ye geçiş yapmıştır (Fox, 2000). Ayrıca, tüm uluslararası kuruluşların %85'i İngilizceyi resmî dillerinden biri olarak kullanmaktadır (Economist 2001a). Afrika kıtasında, insanların %60'nun yaşadığı ülkelerde İngilizce resmi dil olarak kullanılmaktadır. Aynı şekilde, Güneydoğu Asya ülkelerinde İngilizce çok yaygındır ve ya tek resmî dil ya da resmî dillerden bir tanesi olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, hemen hemen bütün dünya ülkelerinde İngilizce yabancı dil olarak öğretilmektedir (Phillipson, 1993). Bu örneklerden de çıkarılabileceği gibi, İngilizce yalnız ticaret, bilim ve teknoloji dili olarak değil aynı zamanda uluslararası iletişim dili olarak önemli bir konuma gelmiştir (Kemper 1999). Bu nedenle, uluslararası ortamlarda bu kadar yaygın olarak kullanılan bir dilin, uluslararası ilişkilerde etkili bir araç olarak kullanılması kaçınılmazdır.

Uluslararası ilişkiler açısından, Türkiye coğrafi konumu itibariyle bölgesinde özel bir konuma sahiptir. Ayrıca, Batı ve Doğu kültürlerinin buluştuğu bir noktada olan Türkiye, bu açıdan da ayrı bir özellik sergilemektedir. Bunların yanı sıra, bölge konjonktürü ve bölge ülkeleri ile olan tarihsel bağlar da göz önüne alındığında, uluslararası ilişkiler açısından Türkiye'nin önemi ortaya çıkacaktır. Bütün bu nedenler Türkiye'nin diğer ülkelerle çok yönlü bir etkileşim içinde olmasını gerektirmektedir. Eğer politik ve uluslararası platformlarda Türkiye

başarılı olmak istiyorsa, bu ancak diğer ülkelerle sağlıklı iletişim kurarak gerçekleşecektir. Bu da, hem etkileşim içinde bulunan ülkelerin dillerinin hem de uluslararası ortak dil olan İngilizcenin etkili kullanımı ile mümkün olacaktır.

b. Uluslararası Ticaret ve Ekonomik İlişkiler

Ülke sınırları artık çok geçirgen olmuştur. Her ülke bir şekilde diğer ülkelerle etkileşim içindedir (Canagarajah, 2006). Uluslararası ilişkilerde olduğu gibi dünya ticaretinde de kullanılan ortak dil İngilizce'dir. Avrupalı çok uluslu şirketlerde resmî şirket dili İngilizce olmayan bir şirket bulmak zordur. Örneğin, Fransız telekomünikasyon şirketi Alcatel'in Paris'teki karargâhı dâhil tüm şirketin resmî dili İngilizce'dir (Christian Science Monitor, 1998). İngilizce, Asya ticaret örgütü ASEAN'ın çalışma lisanıdır. Avrupa Merkez Bankasının resmî dili, banka Frankfurt'ta olmasına ve İngiltere Avrupa Para Birliğinin üyesi olmamasına rağmen İngilizcedir (Wallraff, 2000).

Küresel olarak rekabet edebilmek için daha fazla sayıda Avrupa şirketi İngilizce'yi kendi resmî dili olarak benimsemektedir (Bıçaksız, 2003). Hatta Fransızlar bile bunu yapmaktadır. Fransız gazete ve dergileri ve web sitelerinde iş ilanlarında İngilizce bilen eleman aranmaktadır. Ülkenin en büyük ikinci şirketi olan, petrol devi Totalfina Elf'in resmî dili İngilizce'dir. Ülkenin en büyük finansman holdingi Axa'nın fiili dili İngilizce'dir. Alman kimya ve ecza şirketi Hoechst, Fransız rakibi Rhone-Poulenc ile 1999 yılında birleştiğinde yeni şirketin ismi Latinate Aventis oldu ve şirketin ortak dili İngilizce olarak belirlendi (Fox, 2000).

Küçülen dünya, çok sayıda küresel şirket ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, yüksek kaliteli, düşük maliyetli ürün ve hizmet ortaya koyma, küresel rekabet için ön koşul olmuştur. Ayrıca, bu ürün ve hizmetlerin tanıtılması da ayrı bir önem kazanmıştır. Bu nedenle, değişik ülkeler ve bu ülkelerin ticari kuruluşları, çok yönlü ilişkiler oluşturmuşlardır. Ülkelerin çeşitli politik ve ekonomik topluluklar oluşturması, dış ticaret ve turizmdeki hızlı gelişmeler de dünya devletlerini dışa açılmaya ve çok yönlü ilişkiler kurmaya zorlamaktadır. Bu küresel çerçeveye genel olarak bakıldığında, yine yabancı dilin önemi ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin çeşitli ekonomik oluşumlar içerisinde yer alması, diğer

ülkelerle ekonomik ilişkiler kurması ve ürün ve hizmetlerini tanıtır pazarlaması için yine yabancı dil bilgisi bir zorunluluk oluşturmaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin turizm potansiyelini ekonomik anlamda kullanması ve gelirini artırması, etkili tanıtım ve hizmet sunma ile, dolayısıyla yabancı dil ile mümkün olabilecektir.

Bir ülkenin gücü, aynı zamanda ekonomik gücü ile doğrudan bağlantılı olduğuna göre, ekonomik açıdan güçlü bir ülke yaratmak için yabancı dil bir araç görevi üstlenmektedir. Güçlü bir ekonomi de dünya ile güçlü bir etkileşim sonucu ortaya çıkar. Bu etkileşim ancak ortak bir dilde veya hitap edilen ülkelerin dillerinde mümkün olur. Özetle, Türkiye'nin ekonomik çıkarlarının gözetilmesi ve gelirini artırması için yabancı dil önemli bir role sahiptir.

c. Bilişim, İletişim ve İnternet

Yabancı dil artık İnternet ile sınırları aşmış, ofislere ve odalara kadar girmiştir. Yabancı dil teknoloji ile hayatın bir parçası olmuştur. Economist'in 15 Mayıs 1999 tarihli sayısında, İngilizce'nin sanal ortamın tek ortak dili olduğu vurgulanmaktadır. Toplam web sitelerinin %78'i İngilizce'dir. Fakat güvenli sunuculara bağlı sitelerde bu pay çok daha yüksektir. Güvenli sunuculara bağlı web sayfalarını %91'i İngilizce'dir. Bu sunuculara bağlı ".com (ticari)" sitelerin %99'u İngilizce'dir. Gerçekte bu oranlar, İngilizce'nin egemenliğini eksik olarak gösteriyor olabilir, çünkü bazı sayfalar yalnızca resimlerden oluşmaktadır. Güvenli sunuculara bağlı olan ve İngilizce'den başka bir dildeki siteler yalnızca %2-3'lük bir paya sahiptir. Daha da çarpıcı olan bir gerçek ise şudur: Danimarka, Hollanda, Macaristan ve Polonya gibi ulusal kümelerde, güvenli sunuculara bağlı sayfaların yarısından fazlası İngilizce'dir. Belçika'da, elektronik ticaret için İngilizce'nin kullanılması, ülkenin iki ulusal dili olan Flamanca veya Fransızca'yı çok geride bırakmaktadır. Lisan politikası konusunda çok duyarlı olan Fransa'da bile ulusal kümelerin beşte biri İngilizce'dir (Economist 1999).

1993 yılı itibariyle dünyadaki TV programlarının %75'i Amerikan kaynaklıdır (Campbell 1996). Bir BM ajansı olan ICAO hava-kara haberleşmesinde standart İngilizce'nin kullanılmasını tavsiye etmektedir. Bu da uçak mürettebatının ve kule personelinin ICAO'nun tavsiye ettiği standart İngilizce terminolojiyi kullanmasını ve iyi

düzeyde İngilizceye sahip olmasını gerektirmektedir (Feldman, 1998). Ayrıca, dünyanın herhangi bir yerinde ortak bir dili konuşmayan insanlar İngilizce aracılığı ile iletişim kurmaktadırlar. İngilizce öğrenenlerin ezici bir çoğunluğu, İngilizceyi İngilizcenin ana dil olarak konuşulduğu ülkelerde kullanmayacaklar, daha çok uluslararası ortak dil olarak kullanacaklardır (Modiano, 2001; Alptekin, 2002; Işık, 2005). Örneğin, uluslararası bir bilgisayar fuarında, bir Japon ile bir Türk'ün İngilizce konuşması gayet olağan bir durumdur.

Bilişim ve iletişim alanındaki gelişmeler, yenilikleri takip ederek dünya ile bütünleşmeyi zorunlu kılmıştır. Bunu gerçekleştirmek için de yabancı dil, özellikle İngilizce vazgeçilmez olmuştur. Türkiye, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmayı kendisine amaç edinmiş bir ülke olarak, bu gelişmelerin dışında kalamaz. Türkiye'nin teknolojik altyapısının geliştirilmesi, teknoloji transferi, hatta kendi teknolojisini oluşturması ve çağdaş uygarlık düzeyi amacını gerçekleştirmesi için, yabancı dil özel bir öneme sahiptir.

ç. Bilim/Teknoloji, Eğitim/öğretim ve Bilimsel Yayınlar

Endüstri Devrimi ve İngiliz İmparatorluğu, İngilizce'nin bir dünya dili olmasına yol açmıştır (Bıçaksız, 2003). 1750 ile 1900 yılları arasında bilim adamlarının ve mucitlerin bilimsel ve teknolojik yazılarının yarısı İngilizce dilinde yazılmıştır (Wright, 1999). İngilizcenin bilim alanındaki genişlemesi daha da çarpıcıdır. Bilimsel yayımları izleyen Science Citation Index'in kurucusu Eugene Garfield'e göre, 1997 yılında binlerce büyük süreli dergide yayımlanan 925,000 bilimsel makalenin %95'i İngilizce yazılmıştır. Ancak bunların yalnızca yarısı İngilizce konuşan ülkelere gelmektedir. İngilizce lisanında yayınlama eğilimi İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başlamış ve son 20 yılda hızlanmıştır (Chronicler of Higher Education, 2000). Science Citation Index'in yayıncılarına göre, 1990 yılında Fransa'dan gelen bilimsel makalelerin %30.6'sı Fransızca, geri kalanı İngilizce yayımlanmıştır. 1999 yılında ise Fransızca yayın oranı %16.2'ye düşmüştür (Chronicler of Higher Education, 2000). Alman araştırma fizikçilerinin %98'inin ve Alman araştırma kimyacılarının %83'ünün fiili çalışma lisanı İngilizcedir (Wallraff 2000). Dünyadaki tüm bilim adamlarının üçte ikisinden fazlası İngilizce okumaktadırlar (Campbell 1996).

Dünyada önde gelen 79 uluslararası iş yayını (hakemli) hakkında yapılan araştırmada, sekiz fonksiyonel alan tanımlanmıştır: İş Politikası, Finans, Yönetim Bilişim Sistemleri, Muhasebe, Pazarlama, Yöneylem, Örgütsel Davranış ve Disiplinler Arası. Bu yayınların hepsi İngilizce'dir (Pierce ve Garven, 1995).

Eğitim ve öğretim açısından da, akademisyenler aynı dili konuşmak zorunda olduklarını hissetmektedirler. İngilizce her geçen gün artan oranda tüm dünyada yüksek öğrenim ve bilimin dili hâline gelmektedir. İngilizce bir "ekonomik mal" olmuştur. Dünyada İngilizce öğretme sektörünün yıllık cirosu 10 milyar dolar civarındadır (Bıçaksız, 2003). Amerikan İngilizcesi'nin diğer ülkelere yayılmasında önemli taşıyıcılardan birisi de Amerikan üniversitelerinde eğitim gören profesyonellerdir. 1970'lerden bu yana ABD üniversiteleri yabancı öğrencileri cezbetmektedir (Campbell 1996). İngilizce konuşan ülkeler, yabancı öğrencileri yüksek öğrenim kurumlarına çekmek için pazarlama çabalarını artırmışlardır. İngiltere, ABD, Avustralya, Kanada ve Yeni Zelanda, başta Asya olmak üzere yabancı öğrencileri büyük sayılarda çekmektedir. ABD, 1998 yılında yaklaşık 500,000 öğrenci ile başı çekmektedir. Benzer şekilde, her gün daha fazla sayıda ülkede üniversiteler, yabancı öğrencilerden gelecek öğrenim ücretleri için yarışmaktadır ve dolayısıyla derslerini İngilizce olarak vermektedir (Chronicles of Higher Education, 2000).

Bu konudaki diğer örnekleri şu şekilde sıralanabilir:

Avrupa Birliği'nin 15 ülkesinde yapılan bir araştırmaya göre: Almanya'da 11 yaşından itibaren İngilizce dersleri zorunludur. Fransa'da zorunlu değildir ancak ilk ve orta öğretim öğrencilerinin %90'ı bu dersi kendi istekleriyle almaktadır. İsveç'te genç insanların %96'sı sohbet edebilecek kadar İngilizce bildiğini belirtmektedir (Christian Science Monitor, 1998). 1999 yılında Çin hükümeti, milyonlarca Çinli'ye İngilizce öğretmek üzere 400,000 Çinli İngilizce öğretmeni yetiştirmek üzere plan, program ve eğitim materyali hazırlamıştır (Wallraff 2000). 1990'lı yılların ortasında bir Fransız bakan Jacques Toubon, Fransızca'dan yabancı deyimleri temizlemek için elinden geleni yapmasına rağmen, sonraki eğitim bakanı Claude Allegre 1998'de "İngilizce artık bir yabancı dil sayılmamalıdır. Gelecekte İngilizce okuma ve yazma aritmetik kadar temel olacaktır" demiştir

(Economist 2001a). Tayland'da bulunan ve resmî dili İngilizce olan Asya-Pasifik Üniversiteleri Birliğinin Genel Sekreteri Ruben Umaly "Her ülke kendi kültürünü ve lisanını sever, ancak İngilizce artan oranda uluslararası iş ve iletişimin dili olmuştur, bu küreselleşmeden kaçamayız" demiştir (Chronicler of Higher Education, 2000).

Japonya'da bir komisyonun raporunda şu ifadeler vardır: "Japonya'nın 21'nci yüzyıldaki hedefleri: Öğretim ve araştırmada İngilizce kullanılmalıdır. İngilizce konuşan yabancı öğretim üyelerinin sayısı "büyük çapta" artırılmalıdır." Raporun gerçek bir tartışma yaratan bir tavsiyesi de şudur: "İngilizcenin ikinci resmî dil yapılıp yapılmaması konusunda uzun vadeli ulusal bir tartışma başlatılmalıdır" (Chronicler of Higher Education, 2000).

Hollanda ve İskandinav ülkelerinde, derste verilen okuma ödevlerinin çoğu İngilizcedir ve dershanede yalnız bir yabancı öğrenci varsa bile öğretim üyesi dersi İngilizce anlatmaktadır. Doğu Avrupa üniversiteleri de İngilizce programlarına özellikle Yunanistan ve Arap ülkelerinden yabancı öğrenciler almaktadır (Chronicler of Higher Education, 2000).

Malezya yönetimi, üniversitelerde bilimsel ve teknik programların artık Bahasa (resmî dil) ile değil, İngilizce olarak öğretilmesi gerektiğini söylemiştir. Bilimsel alandaki referans kitaplarının çoğunun İngilizce olduğuna işaret edilerek, ülkenin diğer ülkelerle rekabet edebilir durumda kalması için İngilizcenin gerekli olduğu vurgulanmıştır (Economist 1994).

Bu bilgiler ışığında şöyle bir sonuç çıkarılabilir: Dünya, bilim ve teknoloji açısından süratli bir değişim göstermektedir. Türkiye'nin geleceği ve çağdaş dünyada yerini alması, çağı yakalamak ve bilim ve teknoloji açısından evrensel standartlara ulaşmak ile doğrudan bağlantılıdır. Türkiye'nin, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip etmesi yabancı dili bir araç olarak kullanarak, gelişmiş ülkelerle iletişim kurmaktan geçmektedir. Bu nedenle, uluslararası yaygın dillerin en verimli şekilde kullanılması gerekmektedir.

d. İnsanların Tutumu

İngilizce'nin iyi bir eğitim, iş ve sosyal statü için anahtar durumuna gelmesiyle, insanlar İngilizce eğitime yönelmişlerdir. Bu durumda insanlar artan oranda iki lisana sahip olacaklardır: Birisi ana dilleri, diğeri de İngilizce'dir (Economist 1996). Örneğin, günümüzde Batı Avrupa üniversite öğrencilerinin %77'si, yöneticilerin %69'u, yaşı 15 ila 24 arasında olanların %65'i. Avrupa Birliği'nin ana dili İngilizce olmayan uluslarında, orta öğretim okullarında öğrencilerin %91'i İngilizce öğrenmektedir (Fox, 2000).

Avrupa Birliği'nin 16,000 yurttaşı üzerinde yapılan bir araştırma, İngilizce'nin Avrupa Birliği'nin dili hâline gelmekte olduğunu göstermektedir. İngiliz olmayan Avrupalıların %40'ının İngilizce bildiği belirtilmiştir. Buna nüfusun %16'sı olan İngilizleri eklersek, Birliğin yurttaşlarının %56'sı İngilizce bilmektedir. İngilizce dilinin yükselişinin Avrupa'da sıkıntı yarattığına dair iddiaların geçersizliği de bu araştırmada kanıtlanmıştır. Cevap verenlerin %69'u "herkes İngilizce konuşabilmelidir" fikrine katıldığını belirtmiştir. Fransızların bile buna olumlu cevap oranı %66'dır. Hollandalıların %80'den fazlası İngilizce konuşabilmektedir (Economist 2001b).

İngilizce'nin insanlar arasında bu kadar rağbet görmesi, insanların İngilizce'nin konuşulduğu ülkelere karşı olumlu tutum geliştirmesi, lehte kamuoyu oluşturmak için İngilizce'nin bir araç olarak kullanılmasını da kolaylaştırmıştır. Bir başka deyişle, eğer diğer ülke insanları İngilizce biliyorlarsa, İngilizce'nin konuşulduğu ülkelerin, diğer ülke insanlarına, dili kullanarak, basın-yayın, filmler gibi araçlarla ulaşması ve onları istedikleri yönde etkilemesi olasılığı yüksektir. Ortak dil sayesinde artık dünya kamuoyu bir kitle iletişim aracı ve internet kadar uzaktır. Örneğin, 1'nci Körfez Savaşı sırasında, yerel ve küresel kitle iletişim araçlarında, Irak yönetimi aleyhinde kamuoyu oluşturmak için, denizde petrole bulanmış ve yaşam mücadelesi veren deniz kuşu görüntüsü yer almıştır. Bu görüntülerle Irak yönetiminin petrol kuyularını tahrip ederek çevre kirliliğine yol açtığı ve canlılara zarar verdiği mesajı verilmek istenmiştir. Bu görüntülerin İspanya kıyılarındaki bir petrol gemisi kazasından elde edildiği daha sonra anlaşılmıştır. Ama İngilizce aracılığı ile insanların acıma hisleri ve çevre duyarlılıkları kullanılarak Irak yönetimi aleyhinde propaganda

yapılmıştır. Bu açıdan, hem yerel hem de küresel bazda harekât için destek aranmıştır. Eğer, İngilizce bu kadar yaygın bir dil olmasaydı bu mesaj güdük kalacak ve amacına ulaşamayacaktı.

Yabancı dil, sadece insanların politik tutumlarını etkilemek için kullanılmamaktadır. Ortak yabancı dil -İngilizce- insanların alış-veriş tercihlerini de yönlendirmek için kullanılabilir. Bir yabancı dili konuşanların sayısı arttıkça, özellikle o dilin ana dil olarak konuşulduğu ülkenin ürünlerinin reklamını yapabilecek ve pazarlayabilecek insan sayısı da artmaktadır. Onların dillerini bilen insanlar etkilenmeye ve ekonomik tercihleri de etkilemeye hazır potansiyeli oluşturmaktadır. Bu ülkeler bu insanlara daha kolay ulaşabilmekte ve onları, kendi ürünlerini almaları konusunda ikna edebilmektedir. Bu nedenle, yaygın dil kullanarak diğer ülkelerde ekonomik çıkarlar sağlamaktadır (Rogers, 1990; Phillipson, 1993).

Sonuç olarak, yabancı dil bilgisi dünya kamuoyunu ülke çıkarları doğrultusunda etkilemek için etkili bir araç olarak kullanılabilir. Diğer ülke insanlarını kendi dilimizde etkileme imkânı olmadığına göre, ya da onların bizim dilimizi öğrenmeleri beklenmeyeceğine göre, onların dilleri ya da İngilizce yoluyla o insanlara ulaşmak ve ülke tezlerini savunarak lehte kamuoyu oluşturmak mümkün olacaktır. Bu doğrultuda ne yazık ki Türkiye daha yeni adımlar atmaya başlamıştır. Örneğin, yıllardır başımızı ağrıtan sözde Ermeni soykırımına karşı Türkiye'nin tezlerini Ermenice olarak savunacak diplomat sıkıntısı çekiliyor. Benzer şekilde sınır komşusu olduğumuz ve çok sıkı ilişkiler içinde olduğumuz ülkelerle ülke menfaatlerini Arapça olarak savunacak Arapça bilen diplomat sorunu yaşanıyor. Bu konularda Türkiye daha yeni harekete geçiyor: Dışişleri Bakanlığı, Ermeni soykırımı iddiaları ile mücadele için Dışişleri tarihinde ilk kez bir diplomatı Ermenice öğrenmesi için özel eğitime, yurt dışına gönderiyor. İkinci öncelik ise, Orta Doğu ve Irak'a veriliyor. Mesleğe yeni başlayan yedi diplomat ise Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde hem Arapça öğrenecek hem de Orta Doğu üzerinde yüksek lisans yapacak. Böylece Orta Doğu'da Arapça bilen Türk diplomat sıkıntısının gelecek dönemde aşılması hedefleniyor. Ayrıca, Fransızca, Yunanca, Çince, Rusça, Japonca eğitimi için de çok sayıda ismin yurt dışına tayin edilmesine karar veriliyor (Milliyet, 2007)

Dünya kamuoyunda aranan desteği bulmak ve yalnız kalmaktan kurtulmak için yabancı dil politikasını ciddi olarak ele almak gerekmektedir. Dili konuşulan insanlar üzerinde o insanların dili öğrenilip konuşulduğu için daha ilk aşamada olumlu bir etki yaratmak mümkün olacaktır. Böylelikle o insanların kalplerine ulaşmak için büyük bir yol kat edilmiş olacaktır. Günümüzün egemen ve uluslararası dili İngilizcedir. İngilizce artık, diğer ulusların da ortak dili durumundadır (Modiano, 2001; Alptekin, 2002). Bu nedenle, özellikle İngilizce, uluslararası topluma ulaşmak için bir araç olarak kullanılmalıdır. Bu da yine gerekli insanların yeterli düzeyde İngilizce bilgisine sahip olması ile mümkün olacaktır.

6. SONUÇ

Bugün artık, dünya ülkeleri birbirlerine bu kadar yaklaşmış ve ülkeler arası yoğun bir etkileşim sürerken, yabancı dilin, ülke çıkarları için önemi daha da artmıştır. Yabancı dil bilgisi, özellikle de İngilizce, askerî, ekonomik, politik, bilimsel ve teknolojik açıdan ülke menfaatleri için vazgeçilmez bir araç hâline gelmiştir.

Ülkelerin katıldığı uluslararası askerî nitelikli tatbikat, toplantı, görüşme, seminer, sempozyum, eğitim ve benzeri tüm faaliyetler İngilizce olarak icra edilmektedir. Barışgücü ve Birleşmiş Milletler'in faaliyetlerinde kullanılan en yaygın dil yine İngilizce'dir. Gün geçtikçe üye sayısını ve etkinliğini artırmaya çalışan Kuzey Atlantik Andlaşması Örgütü'nün (NATO) tüm faaliyetlerinde çalışma dili İngilizce'dir. NATO bünyesinde Barış İçin Ortaklık kapsamında yürütülen tüm faaliyetlerin lisanı İngilizcedir. Ayrıca, BM veya NATO kapsamı dışında yürütülmekte olan ikili veya çok taraflı askerî ilişkilerin dili İngilizce'dir. Askerî ataşelik ve ataşe yardımcılığı kadrolarına gönderilen personelin hepsi, ilgili ülkenin dili özel görev dili kapsamında değilse, o ülkenin dilinden ziyade İngilizce'ye daha büyük öncelik vermelidir. Eğer ilgili ülkenin dili özel görev dili kapsamında ise de, özel görev dili ile eşit öncelikte İngilizce bilgisine sahip olmalıdır.

Silahlı kuvvetlerin dış alım veya teknoloji transferi ile tedarik ettiği ana malzeme ve silah sistemlerinin orijinal dokümantasyonu, üretici ulusun ana dili İngilizce olmasa bile, genellikle İngilizce'dir. Sistem kullanıcıları için yeterli çeviri yapılsa bile, üst kademe bakım ve

tamirat işlerini yürüten personelin orijinal dokümantasyona müracaatı gerekli olduğu için bu personelin iyi düzeyde İngilizce bilmesi gereklidir. Buna ek olarak, silahlı kuvvetler bünyesindeki tüm meslekler ve iş kollarına ilişkin en son gelişmelerin yayımlandığı mesleki ve genel yayınlar genellikle İngilizce'dir. Mesleki gelişmelere ilişkin yayınların çeviri hızı, bu yayınların hacim artışının yanında çok düşük kalmaktadır. Bu gelişmeleri takip edebilmeleri ve ülkelerine uyarlayabilmeleri için görevli personelin tamamı iyi düzeyde İngilizce bilmelidir.

Kısaca, askerî açıdan silahlı kuvvetlerin caydırıcı bir güç olarak varlığını sürdürmesi ve kendisini sürekli olarak yenilemesinde yabancı dil önemli bir araç görevi görmektedir. Ayrıca, uluslararası platformlarda verilen görev ve sorumlulukların layığıyla yerine getirilerek, bir ülkenin en iyi şekilde temsil edilmesi ve menfaatlerinin korunmasında da yabancı dil bilgisi vazgeçilmezdir.

Sadece askerî açıdan değil, ekonomik, politik ve sosyal açılardan da bir ülkenin istediklerini elde etmesinde yabancı dil bilgisinin önemi yadsınamaz. Yaşanılan her dakikada bilim ve teknoloji dünyasında ortaya çıkan yeni değişim ve gelişmeleri takip edebilmek nitelikli yabancı dil bilgisi ile mümkündür. Küreselleşmenin gereği olarak çağı yakalamak, çağdaş olabilmek, diğer ülkelerle teknolojik, ekonomik ve kültürel açıdan iletişim sağlayabilmek için yabancı dil bilgisi gereklidir. Başka bir deyişle, diğer ülkelerle her alanda bilgi alışverişi yapabilmek, ekonomik ilişkileri yürütebilmek ve düşünceleri ifade edebilmek için ana dilden başka en az bir yabancı dili bilmek zorunluluk haline gelmiştir. İçinde bulunulan çağ "bilgi" çağıdır. Bireyler ve toplumlar bilgiye ulaşmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Bilgi ve teknolojinin bir güç olduğu ve bir ülkenin geleceğini ve dünya ülkeleri arasındaki konumunu belirleyeceği düşünüldüğünde, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip etmek ve aktarmak için yabancı dilin rolü göz ardı edilemez.

Küreselleşme anlamında giderek "küçülen" dünyada farklı toplumlar arasında "iletişim" çok önemlidir. Bugün hızla gelişen ve değişen dünyada diğer ülkelerle iletişim sağlamak zorunludur. Bu iletişim ile ülke tanıtımı ve ülkenin haklı davaları konusunda diğer ülke insanlarının aydınlatılması gerçekleşir ve asılsız ithamlara cevap

verilebilir. Bunun için de yabancı dilde iletişim hem görsel ve yazılı basın yoluyla hem de İnternet aracılığı ile gerçekleştirilebilir.

Sonuç olarak, kaliteli yabancı dil bilgisi ülke geleceği için lüks değil bir zorunluluk hâline gelmiştir. Bu nedenle, bu konuda ciddi planlamalar yapılmalıdır. Bireyler de yabancı dili bir lüks olarak değil, ülkenin geleceği için **millî bir görev** olarak algılamalıdır. Hızla küreselleşen dünyamızda bireylerin kendileri için de daha iyi iş ve yaşam koşulları hazırlayabilmesi için yabancı dil bilgisine zaten ihtiyaçları vardır. Toplum bireylerden teşekkül ettiğine göre, kendini gerçekleştirmiş bireylerden oluşan bir toplumun da arzu ettiğimiz çağdaş uygarlık düzeyine ülkemizi daha kolay ulaştırması doğal sonuçtur. Dolayısıyla insanlarımızın bir yabancı dili, egemen dil olması nedeniyle özellikle İngilizceyi, istenilen düzeyde bilmesi, resmî anlamda görevi olsun veya olmasın, bulunduğu her türlü bilimsel, kültürel ve sosyal ortamlarda karşı tarafı daha iyi anlama ve kendilerini anlatabilmeleri yoluyla ülkenin gelişmesine, savunmasına ve geleceğine doğrudan katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Alptekin, C. (2002). Towards intercultural communicative competence. *ELT Journal*, 56 (1) 57-64
2. Army Times, 2000. www.armytimes.com/news/2000
3. Army Times, 2006. www.armytimes.com/legacy/new/1-292925-2424514.php
4. Bıçaksız, A. (2003). TSK Lisan Gelişim Politikası Ne Olmalı. Yayınlanmamış Çalışma.
5. Campbell, K. (1996). The World Rushes to Speak and Write "American" English. *Christian Science Monitor*, 88 (196) p.10.
6. Canagarajah, A.S. (2006). TESOL at Forty: What Are the Issues?. *TESOL Quarterly*, 40 (1) 9-34
7. Cavallaro, G.(2006). Army increases foreign area officer billets www.armytimes.com/legacy/new/1-292925-1944856.php
8. Cox, M. (2005). TraDoc chief wants more language training. www.armytimes.com/legacy/new/1-292925-1411013.php
9. Christian Science Monitor, 1998. www.csmonitor.com

10. Christoff, J. A. (2002), Human Capital Approach Needed to Correct Staffing and Proficiency Shortfalls. FDCH Government Account Reports, 31 Jan 2002.
11. Chronicler of Higher Education (2000). The New Latin: English Dominates Academe. *Chronicler of Higher Education*, 47 (2) p.A73.
12. Crossey, M. (2005). *Nato Dergisi*, Sayı 2. www.nato.int/docu/review/2005/issue2
13. Economist (1994). The Language of Progress. *Economist*, 15 Jan 1994, Vol.330 Issue 7846, p.37.
14. Economist (1999). The Default Language. *Economist*, 15 May 1999, Vol.351 Issue 8119, p.67.
15. Economist (2001a). English is Still On the March. *Economist*, 24 Feb 2001, Vol.358 Issue 8210, p.50.
16. Economist, Editor (2001b). A World Empire by Other Means. *Economist* 2001, 22 Dec 2001, Vol.361 Issue 8253, p.65
17. Feldman, J. M. (1998). Speaking with One Voice. *Air Transport World*, 35 (11) p.42.
18. Foreign Language Annals. (2005).The Defense Language Transformation Roadmap: A MAJOR GOVERNMENT INITIATIVE TO IMPROVE FOREIGN LANGUAGE EXPERTISE. *Anonymous*. Foreign Language Annals. Vol. 38, Iss. 2; pg. 297, 2 pgs
19. Fox, J. (2000). The Triumph of English. *Fortune*, 142 (6) p.209.
20. *Graham*, B (2006). Foreign-Language Learning Promoted; Goal Is to Aid U.S. Security, Bush Says; [FINAL Edition]. Washington, D.C.:The Washington Post[Jan 6, 2006. pg. A.04
21. Grossman, M. (2000). Foreign Language Capabilities. FDCH Congressional Testimony. 14 Sep 2000.
22. Güler, M.; Çelemlı, O.; Koçyiğit, E.; Geçgel, A.; Yürüten, M. ve Şimşek, E. (1996). Türk Silahlı Kuvvetlerinde Yabancı Dilin Önemi ve Yabancı Dil Yeteneği Gerektiren Görevler. KHO Bitirme Projesi.
23. Işık, A. (2005). Egemen Dilin Diğer Dilleri Etkisi Altına Alması ve Yabancı Dil Eğitimi. *İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2005-2 (11) 83-102.
24. Jenkins, J. (2006). Current Perspectives on Teaching World Englishes and English as a Lingua Franca. *TESOL Quarterly*, 40 (1) volume 40 number 1 157-181

25. Jones, E. (1998). Sailors and Marines should be taught to go native [Denizciler ve deniz piyadelere yerellik öğretilmelidir]. *Navy Times*, .48 (6) p.31.
26. Kemper, C. L. (1999). Sacre Bleu! English as a Global Lingua Franca? *Communication World*, 16 (6) p.41.
27. Krashen, S. (2003). Dealing With English Fever. In Selected Papers from the Twelfth International Symposium on English Teaching. English Teachers' Association/ROC, a. Taipei: Crane Publishing Company. pp. 100-108
- Lubold, G. (2006). DoD to increase pay for speakers of in-demand languages.
www.armytimes.com/legacy/new/0-ARMYPAPER-1457757.php
28. McMichael, W. (2007) Pentagon wants civilian Language Corps.
www.armytimes.com/news/2007/05/military_languagecorps_070510/
29. Milliyet, 2007. www.milliyet.com.tr
30. Modiano, M. (2001). Linguistic imperialism, cultural integrity, and. EIL. *ELT Journal* , 55 (4) 339-346.
31. Pennycook, A. (1989). The concept of method, interested knowledge, and the politics of language teaching. *TESOL Quarterly*, 23 (4) 589-618.
32. Pennycook, A. (1996). *The Cultural Politics of English as an International Language*. Essex: Longman.
33. Phillopson, R. (1993). *Linguistic Imperialism*. Oxford. OUP.
34. Rogers, J. (1990). The world for sick proper. In Rossner, R. & Bolitho, R. (Eds.), *Currents of Change in English Language Teaching* (pp. 7-14). Oxford. OUP.
35. Pierce, B. ve Garven, G. (1995). Publishing International Business Research: A Survey of Leading Journals. *Journal of International Business Studies*, 26 (1) p.69.
36. Tice, J. (2006). Web-based language course draws 66,000 in first year. www.armytimes.com/legacy/new/0-ARMYPAPER-2373313.php
37. Westin, S. (2002). Critical Skills for National Security and the Homeland Security Federal Workforce Act (S.1800). FDCH Congressional Testimony. 3 Dec 2002.
38. Wallraff, B. (2000). What Global Language? *Atlantic Monthly*, 286 (5) p.52.
39. Wright, L. (1999). Book Review: English as a Global Language. *Journal of English Linguistics*, 27 (4) p.371.

40. www.tsk.mil.tr. Erişim tarihi 20 Kasım 2008.
41. www.wikipedia.org/wiki/%C4%B0ngiliz_Kemal Erişim tarihi 20 Kasım 2008.
42. www.homepages.ius.edu/RVEST/SkorzenyDr2.htm Erişim tarihi 20 Kasım 2008.
43. www.shsu.edu/~his_ncp/NAWWII.html Erişim tarihi 20 Kasım 2008.
44. www.oklachahta.org/code%20talkers.htm Erişim tarihi 20 Kasım 2008.

EK-A

December 14, 2006

Defense Department-approved languages

To receive foreign language proficiency pay in these other Defense Department-approved languages, soldiers must be in a coded billet or have a control language from one of the following:

Language Code

Achinese AF, Acholi AH, Adigey AG Afrikaans AA, Afro-Asian TZ, Akan FB, Akposso BC, Albanian AB, Aleut ALE, Amashi CR, Amhari AC, Aramaic AT, Armenian AR, Assamese AS, Assyrian XY, Avar AW, Avestan XB, Aymara AY, Bahnar BB, Bamilike BJ, Bantu BZ, Bashkir BP, Basque BQ, Bassa (Camaroons) EC, Bassa-Kru BG, Batak BF, Baule BH, Beti BTB, Bhili BHB, Bicol CG, Bihari BV, Bini CU, Brahui VR, Breton BX, Buginese-Makassarese CE, Bulgarian BU, Burmese BY, Burushaski RS, Catalan CB, Cebuano VB, Chaldean XC, Chavacano HV, Chechen CK, Chiga CGG, Choctaw CHO, Chokwe CY, Chukchi CV, Chuvash CHV, Comorian QC, Coptic CL, Cornish CP, Cree CRE, Czech CX, Dakota DAK, Danish DA, Dimli DIQ, Dinka DJ, Divehi DV, Djerma-Songhai DB, Dogri-Kangri DOI, Duala DL, Dutch DU, Dutch-Creole DW, Dzongkha DK, Efik EF, Esperanto EL, Estonian ES, Ewe EW, Ewondo EX, Fana GX, Fang FA, Faroese FD, Fijian FG, Finnish FJ, Flemish FL, Fon FQ, Formosan FM, Frisian FE, Fulani FV, Futnian FT, Fuuta Jalon FUF, Ga GB, Gaelic GL, Galician GLG, Galla GA, Gallic GC, Georgian GG, German GM, Gilaki GLK, Gondi GQ, Greek GR, Guamanian CJ, Guarani GU, Gujaranti GW, Gusii GUZ, Hadiyya HDY, Haitian-Creole HC, Haya HAY, Hebrew HE, Herero HR, Hiligaynon VY, Hmong MC, Ho HOC, Hopi HOP, Hungarian HU, Iban JD, Ibanag JE, Ibo JB,

Icelandic JC, Ijaw JJ, Ila-Tonga JF, Ilocano JL, Indic QZ, Irish GF, Italian JT, Jarai JR, Kabre KT, Kabyle KY, Kachin KH, Kadazan-Dusun QDK, Kamba KAM, Kambatta JG, Kanarese KA, Kanuri JH, Kapingamarangi GP, Karachai-Balkhar DC, Karen KC, Kashmiri KB, Kashubian KR, Keres QKE, Kherwari KD, Kikongo KG, Kikuyu KJ, Kimbundu KK, Kinyarwanda KL, Kirghiz KM, Kiribati UG, Kirundi KF, Kissi KS, Kituba KN, Konkani KQ, Kpelle KV, Krio KW, Kumbo EB, Kurmanje XK, Kurukh KX, Kusaie QR, Kusail QM, Ladino LD, Lahnda LN, Lahu LHU, Lakota LKT, Lamba LL, Lampung LJP, Landsmal LR, Lanna NOD, Lao LC, Lapp LP, Latvian LE, Lingala LJ, Lisu LB, Lithuanian LT, Lolo LF, Loma LV, Lomongo LG, Lomwe NGL, Luba Kasai LK, Luba Katanga LQ, Lubu LCF, Luganda LS, Lunda LM, Luo LU, Luri LDD, Luvale LUE, Luyia LUY, Macedonian MA, Madurese MD, Magindanaon NG, Makassar MAK, Makua MJ, Malagasy MG, Malayalam MN, Maltese MP, Mandingo-Bambara BA, Mandingo-Dioula MB, Mandingo-Malinke MQ, Manx MK, Maori ME, Maranao LY, Marathi MR, Marshalese MM, Masai MS, Maya MF, Mazanderani MZN, Meithei MNI, Mende MT, Meru MER, Miao-Yao MC, Minangkabau MU, Miskito NM, Mongolian MV, Mordvin MW, Moro MH, Mortlockese RL, Mossi MY, Mpongwe DD, Muong MX, Muskogee MUS, Nahuatl NAH, Nauruan UU, Navajo NAV, Ndebele ND, Nepalese NE, Ngbani QNG, , Niue NB, Norwegian NR, Nubian NV, Nung NUT, Nupe NUP, Nyanja NY, Nyankole NYN, Nyoro NX, Ogibwa OJI, Oriya QA, Ossetic QS, Otetela QT, Pahari PH, Paktai SOU, Palauan PD, Pali PM, Pampangan QV, Pangasinan PN, Papago-Pima OOD, Papiamentu PA, Papuan PP, Pizar Malay PS, Polish PL, Ponapean PC, Provencal PR, Pulap PX, Quechua QU, Rajasthani RA, Rejang REJ, Rhade RH, Rhaeto-Romance RC, Romanian RQ, Romany RM, Rorotongan RR, Rundi RN, Ruthenian RT, Ryukyuan RY, Sama XL, Samoan SA, Sango SB, Sanskrit RG, Santali RB, Sara SE, Sasak SAS, Scotch-Gaelic GN, Sedang SQ, Semitic SZ, Sena RF, Serer SV, Shan SF, Shluh SG, Shona SH, Sidamo RD, Sindhi SD, Singhalese SJ, Sino-Tibetan UZ, Slavic PZ, Slovak SK, Slovenian SL, Soga XOG, Somali SM, Songe SOP, Soninke SN, Sorani XS, Sotho SP, South Min CD, Sub-Sahara African GZ, Sukuma ST, Sumerian YS, Sundanese DE, Susu SU, Swati SX, Swedish SY, Sylhetti SYL, Syriac DF, Tadjik (Tajik) TB, Tahitian TD, Taki-Taki TG, Tamachek TT, Tamazight TZM, Tamil TC, Tapachula TK, Tarift RIF, Tatar TM, Telugu TE, Temne TF,

Tetum VM, Tho TOU, Tibetan TJ, Tigre TN, Tigrinya TL, Tiv TIV, Tokelauan UT, Tonga UC, Trukese TQ, Tsongo TP, Tswa TR, Tswana TS, Tulu TV, Tumbuka UC, T-Ung CW, Tungusu TY, Tupi UA, Tuvulan UV, Ukrainian UK, Ulithi UL, Umbundu (Mbundu) UM, Vai VA, Visayan (Bisayan) VY, Volapuk VQ, Wa WV, Walamo WA, Wallisian UW, Waray-Waray WW, Wendish WB, Wescos WS, Woleai WL, Wolof WQ, Xhosa WH, Yakan YN, Yakut YA, Yao (China) YC, Yao (Malawi/Mozambique) YB, Yappese YP, Yiddish YJ, Zande ZNE, Zapoteco ZAP, Zenaga XA, Zerba XE, Zulu XU, Zuni ZUN,
<http://www.armytimes.com/legacy/new/1-292925-2424514.php>